

Počátky vojenství v antickém Řecku

Aleš Mučka

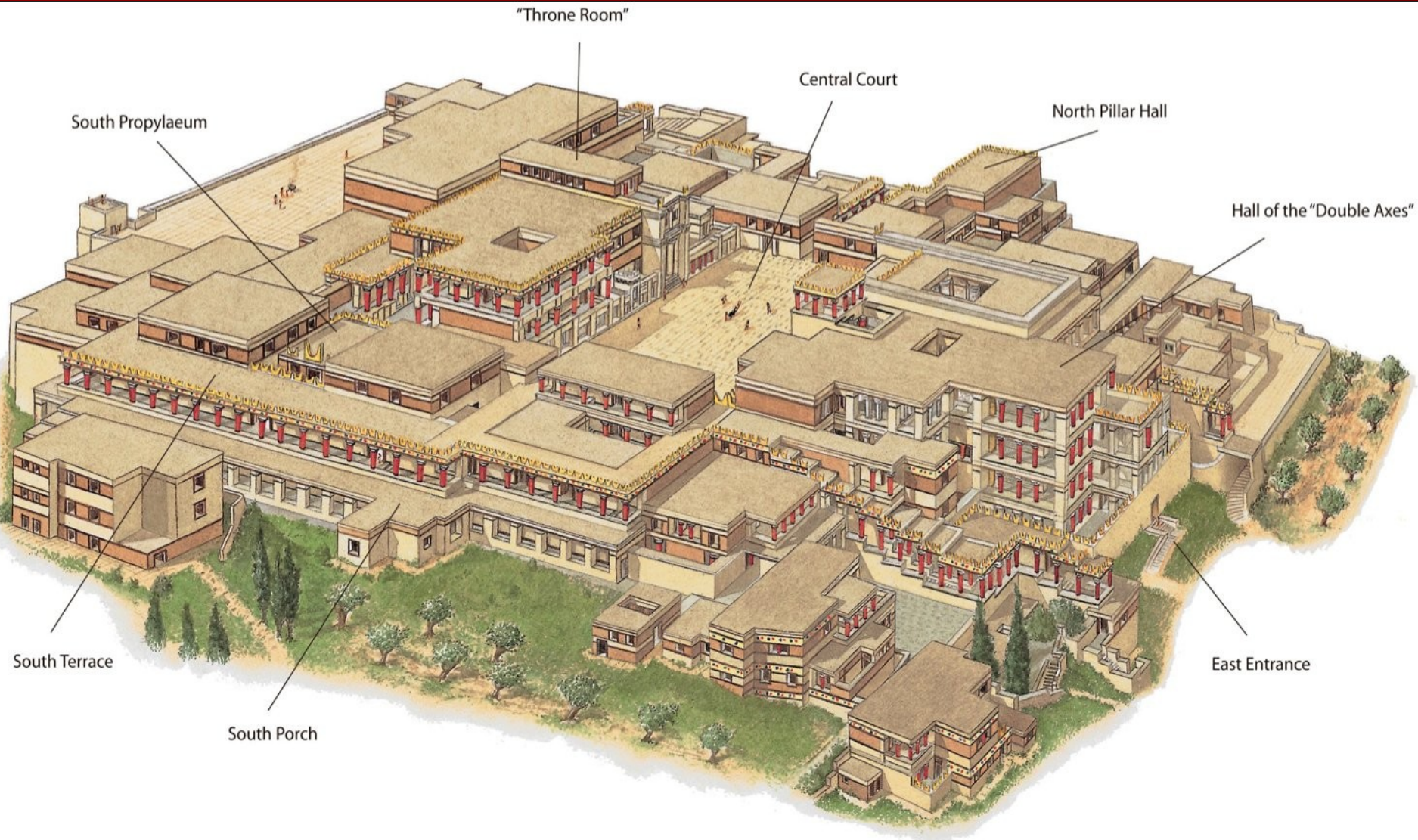
Chronologický vývoj antického Řecka

- Mínojská civilizace (2700 – 1170 př. n. l.)
- Mykénská civilizace (1600 – 1100 př. n. l.)
- Temné období (12. – 9. století př. n. l.)
- Archaické období (800 – 500 př. n. l.)
- Klasická doba (500 – 323 př. n. l.)
- Helénistická doba (323 – 146 př. n. l.)

Mínojská civilizace

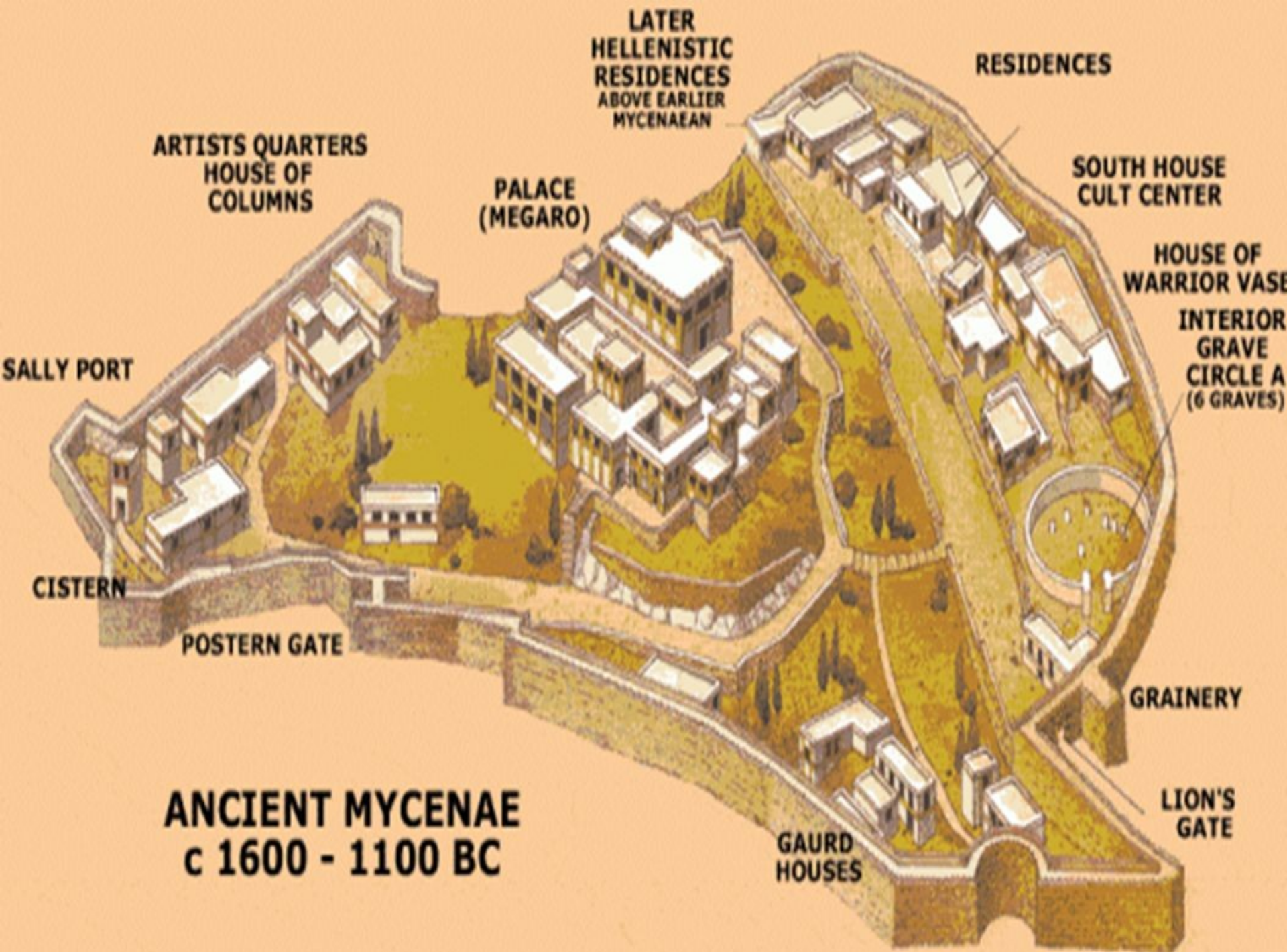
- Zahrnovala oblast Kréty a přilehlých ostrovů ve Středozemním moři
- Ačkoliv byla technologicky na vysoké úrovni (kanalizace, velké paláce), spoléhala se při své obraně na svou izolovanost na ostrovech
- Mínojskou civilizaci nejvíce oslabilo přírodní katastrofy a zničila ji invaze dórských kmenů

Palác v Knóssu

Mykénská civilizace

- Obyvatelé na pevnině se museli bránit proti loupeživým nájezdům, a proto stavěli tzv. citadely na kopcích
- Jádro těchto antických pevností tvořily jeden nebo více *megaronů* a další stavby, které byly obehnané vysokými zdmi (kyklopské zdivo)
- Za hradbami žili místní vládcové, řemeslníci a umělci

Trojská válka (1250 – 1184 př. n. l.?)

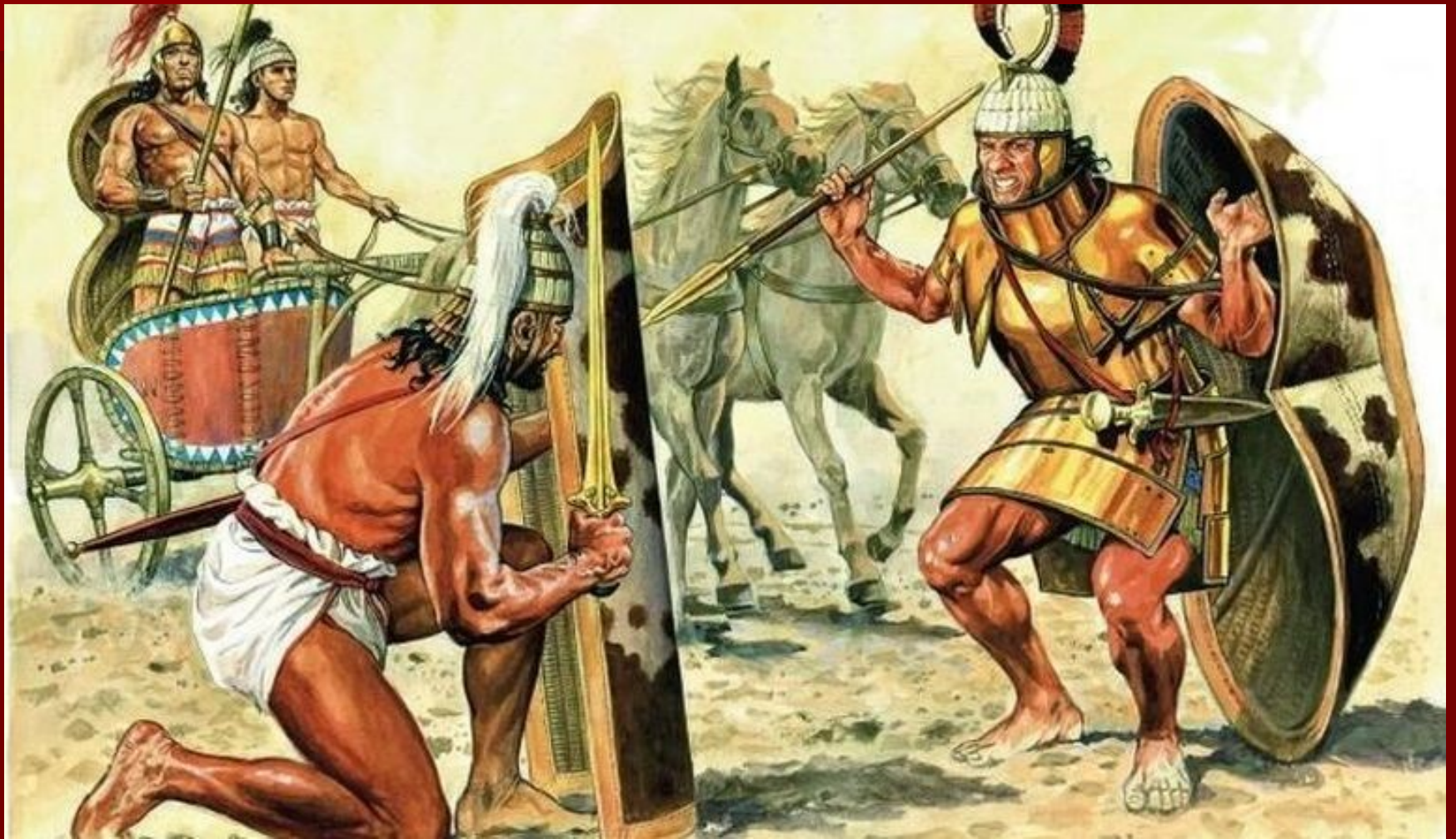

Legenda nebo historická skutečnost?

- V období Mykénské civilizace mělo dojít podle *Homérovy Iliady* a *Odyssey* k útoku Řeků na maloasijské město Trója
- Ačkoliv roku 1870 n. l. objevil archeolog Heinrich Schliemann trosky antické Tróji, nebylo dodnes potvrzeno, že by toto město bylo někdy zničeno ve válce, ale spíše přírodní katastrofou nebo nájezdy „Mořských národů“ – Dórů

Homéroví válečníci

První řečtí bojovníci

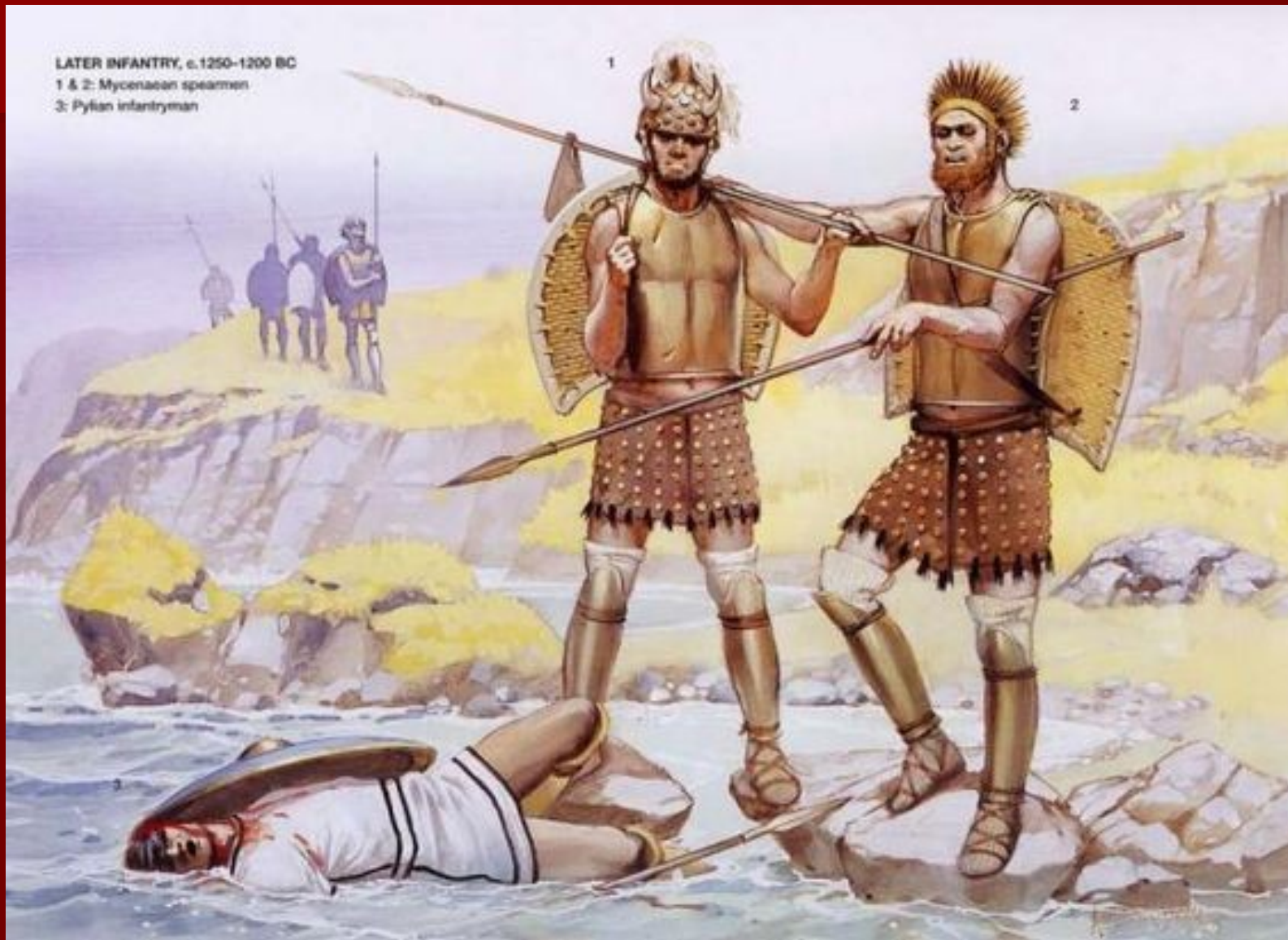
- Každý vládce měl k dispozici jeden nebo více oddílů válečníků (max. 100 mužů)
- Každý mohl nosit ochrannou zbroj, štít (osmičkový nebo okrouhlý), meč, dýku, kopí a asi i luk a šípy
- Používaly se i válečné vozy, ale přesná funkce není dodnes jasná – mohly se používat k prorážení nepřátelských linií nebo jen vozit pěšáky na bojiště

Pěchota

LATER INFANTRY, c.1250-1200 BC

1 & 2: Mycenaean spearmen

3: Pylian infantryman

Válečné vozy

Temné období

- Během 12. století př. n. l. přišli na jih Balkánského poloostrova kmeny Dórů
- Obyvatelstvo opustilo svá původní sídliště a přesunulo se do hor nebo na ostrovy
- Neexistovala žádná státní správa ani žádné další prvky dřívějších civilizací
- Situace se změnila až okolo roku 776 př. n. l. (1. olympijské hry), kdy se začala formovat klasická řecká *poleis*

Archaické období

- Po roce 800 př. n. l. se začaly na jihu Balkánského poloostrova formovat tzv. městské státy (*poleis*)
- Tyto státní útvary mezi sebou vedly neustále boje o moc a bohatství, a proto si budovaly armády ze všech svých svobodných občanů (okamžité odvody)
- Aby město ekonomicky neutrpělo, preferovaly se krátké války

Řecko – perské války

Kdo s koho

■ **Perská říše**

- Dáreios I.
- Xerxés I.
- Artaxerxés I.

■ **Řecká poleis**

- Athény
- Sparta
- Helénský spolek
- Athénský (Attický, Délský) námořní spolek

Athény

- Od roku 510 př. n. l. se volili každoročně 10 stratégů, kteří se ve velení střídali
- Do roku 487 př. n. l. spadali pod jednoho z archontů (zrušeno díky volbě losem)
- Stratég byl volen za svou fýlu a vedl její oddíl hoplítů

Sparta

- Sněm mužů starších třiceti let (*appela*) předkládal návrhy třicetičlenné radě (28 starších šedesáti let čili *gerontes* a 2 králů)
- Titul králů se dědil ve dvou starobylých rodech – Agiovcí a Eurypóntovci
- Králové veleli armádě a měli nejvyšší kněžské a soudní pravomoci
- Spartské území obývali *Lakedaimoňané* (Spart'ané a perioikové) a *heilóti*

Peloponéský spolek

- Spolek téměř všech *poleis* na Peloponésu vytvořený výboji Sparty na přelomu 7. a 6. století př. n. l. bez Argosu a Achaie
- Zakládající členové: Sparta, Korint, Élida a Tegea
- Společné orgány: Shromáždění Spartánů a Kongres spojenců
- Žádné poplatky a daně, požadovala se třetina armády v době války
- Rozpad spolku po roce 338 př. n. l.

Cesta k válce

Kdo za to může?

- Mezi léty 500/499 př. n. l. začalo tzv. Iónské povstání (tyran Aristagoras ve městě Milét)
- Pomoc poslali pouze Athéňané (20 lodí) a Eritrejští
- Povstalci byli na hlavu poraženi v bitvě u ostrova Ladé roku 494 př. n. l.
- Záminka pro Dárea I. k útoku na Řeky

První peská invaze

Peršané za humny

- Perský vojevůdce Mardonius dobyl roku 492 př. n. l. zpět Thrákii a podrobil si Makedonce (někdy jako 1. perská invaze)
- Roku 490 př. n. l. zaútočil na Athény
- Na přelomu srpna a září byli Peršané poraženi v bitvě u Marathónu a ustoupili
- Marathónský běh (Feidippidés) – rychlý posel předal zprávu Athénám, které brzy musely odrazit další perský útok

Bitva u Marathónu

Peršané

- Artafernés a Dátis
- Síly: asi 20 000 pěšáků a 1 000 kavaleristů
- Ztráty: 6 400 padlých a 7 lodí (moderní odhad 4 000 – 5 000 mrtvých)

Řecká poleis

- Kallomachos a Miltiadés
- Síly: 10 000 Athéňanů a 1 000 Platajců
- Ztráty: 192 hoplítů (moderní odhad 1 000 – 3 000 mrtvých)

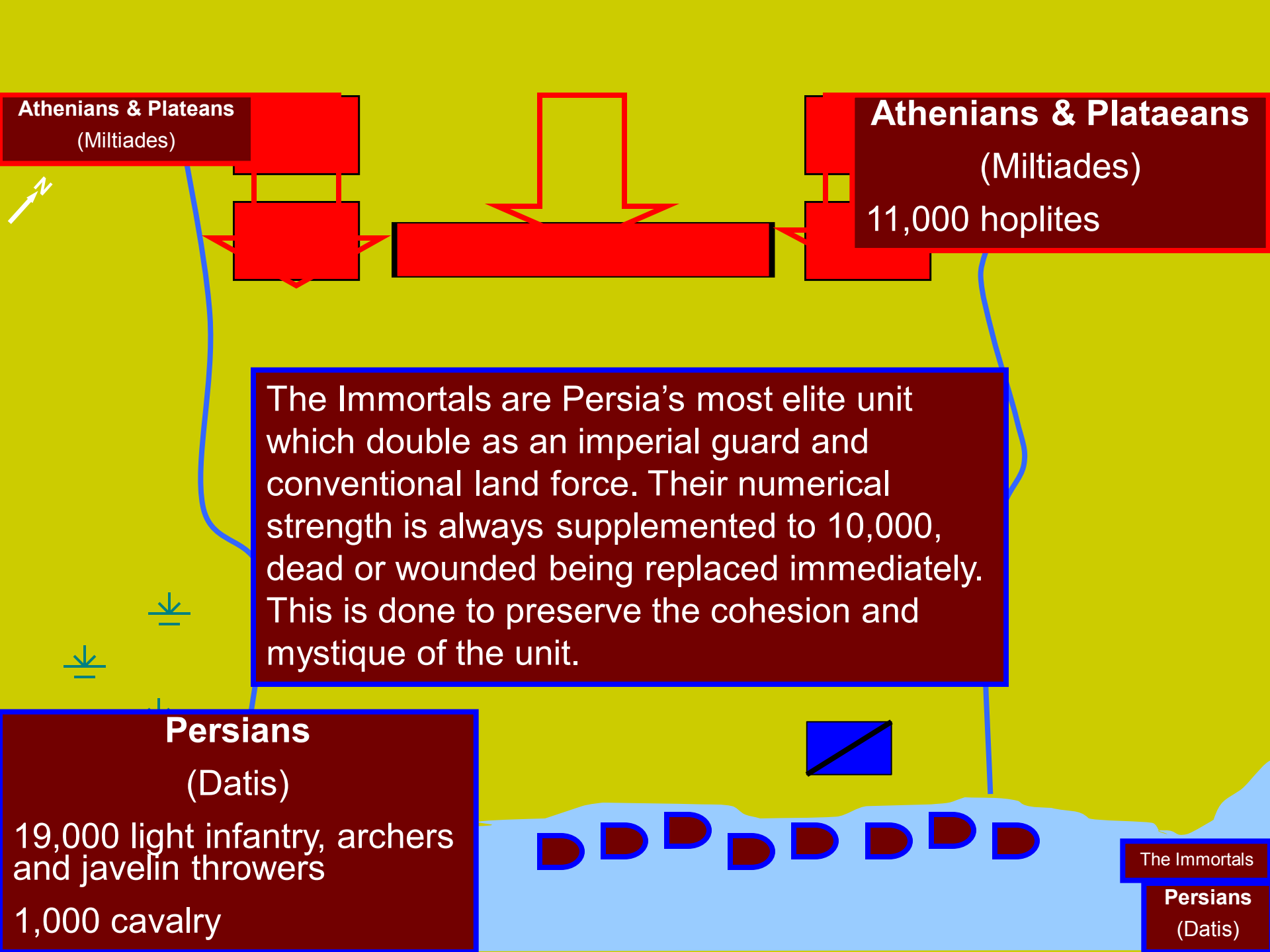
Athenians & Plataeans
(Miltiades)

Athenians & Plataeans
(Miltiades)
11,000 hoplites

The Immortals are Persia's most elite unit which double as an imperial guard and conventional land force. Their numerical strength is always supplemented to 10,000, dead or wounded being replaced immediately. This is done to preserve the cohesion and mystique of the unit.

Persians
(Datis)
19,000 light infantry, archers and javelin throwers
1,000 cavalry

The Immortals
Persians
(Datis)

Athenians & Plataeans
(Miltiades)

Athenians & Plataeans
(Miltiades)
11,000 hoplites

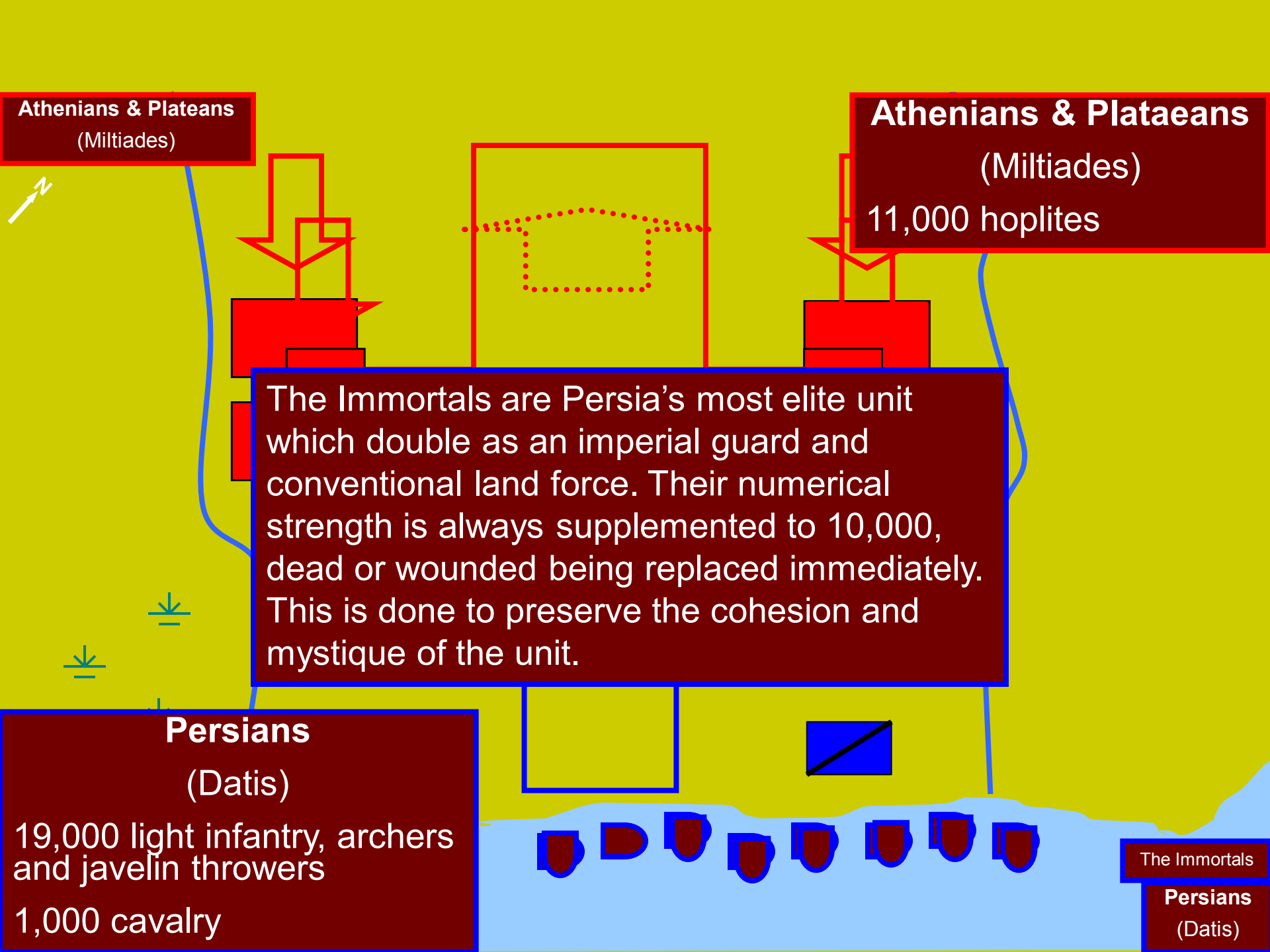
The Immortals are Persia's most elite unit which double as an imperial guard and conventional land force. Their numerical strength is always supplemented to 10,000, dead or wounded being replaced immediately. This is done to preserve the cohesion and mystique of the unit.

Persians
(Datis)

19,000 light infantry, archers and javelin throwers
1,000 cavalry

The Immortals

Persians
(Datis)

Druhá perská invaze

Peršané se nevzdávají

- Roku 481 př. n. l. se některé řecké obce spojily ve městě Isthmu do Helénského spolu
- Nový perský král Xerxés zorganizoval roku 480 př. n. l. další výpravu proti Řekům
- Pozemní bitva u Thermopyl a námořní bitva u Artemisia – Peršané prorazili (srpen/září)
- Řekové je odrazili v námořní bitvě u Salamíny (480 př. n. l.) a pozemní bitvě u Platají (479 př. n. l.)
- Perské loďstvo bylo definitivně zničeno v bitvě u Mykalé (479 př. n. l.)

Bitva u Thermopyl

Peršané

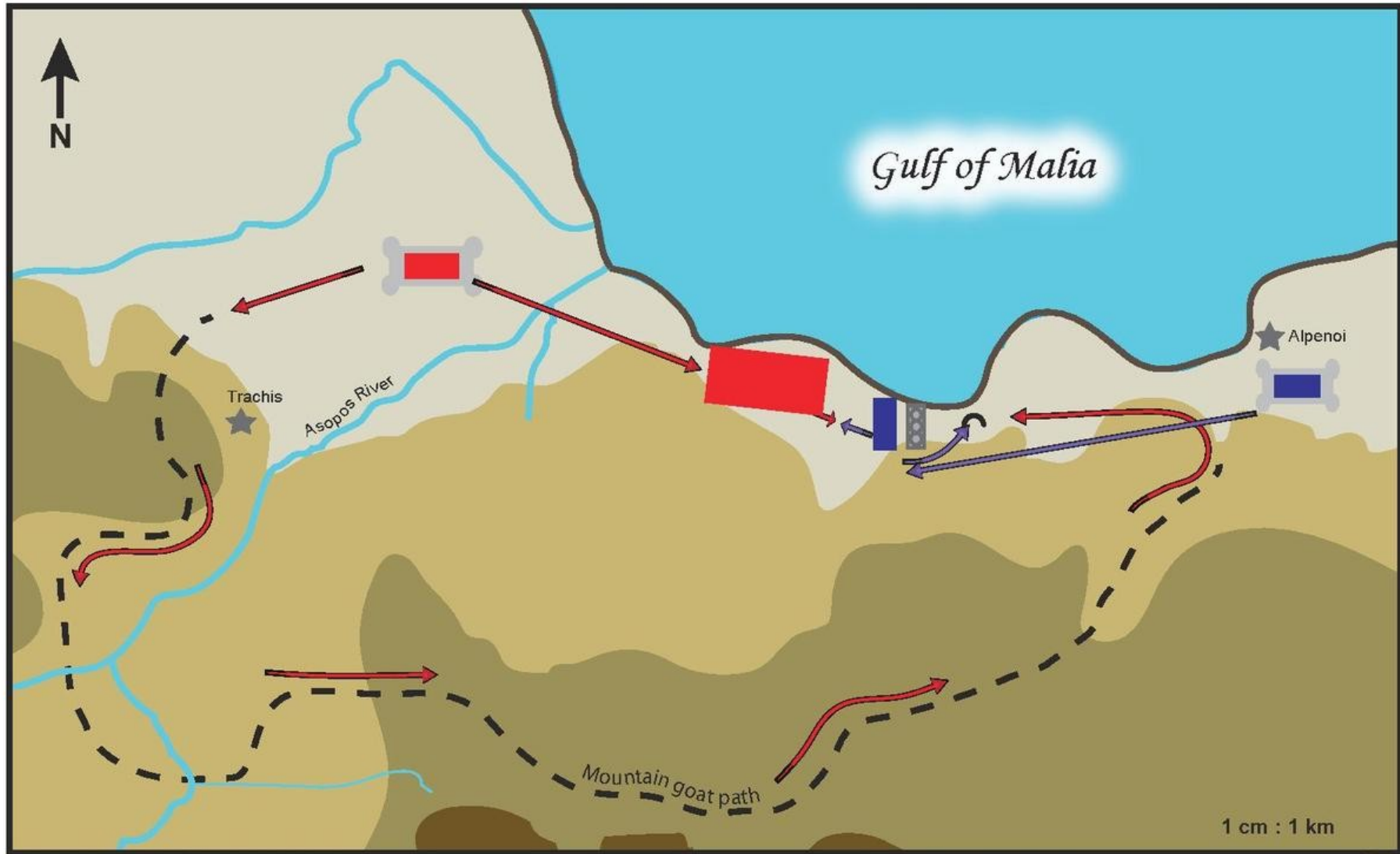
- Xerxés I. a Mardonios
- Síly: 70 000 – 300 000 (moderní odhad)
- Ztráty: 20 000 mrtvých (Hérodotos)

Helénský spolek

- Leonidás a Demofilos
- Síly: 4 000 – 7 000 hoplítů
- Ztráty: 4 000 mrtvých (Hérodotos) včetně 300 Spartánů, 900 heilótů, 700 Thespijců, 400 Thébanů

The Battle of Thermopylae, 480 B.C.

- Allied Greek camp
- Persian camp
- Allied Greek forces
- Persian Forces
- Allied Greek movements
- Persian movements
- Phocian wall
- Town
- Hill of the last stand

- Increasing elevation
- Lowest (Ground level/passable)
- Impassable
- Highest

Bitva u Artemisia

(7.8./8.9. – 10.9. 480 př. n. l.)

Peršané

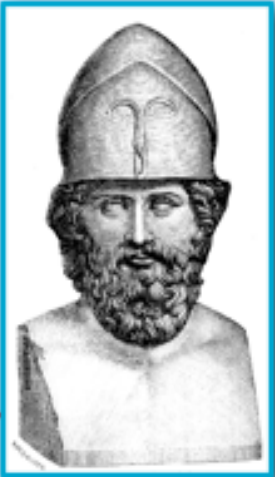

- Artemisia I.
- Síly: asi 800 lodí
- Ztráty: cca 200 lodí

Helénský spolek

- Eurybiadés a Thémistoklés
- Síly: asi 280 lodí
- Ztráty: cca 100 lodí

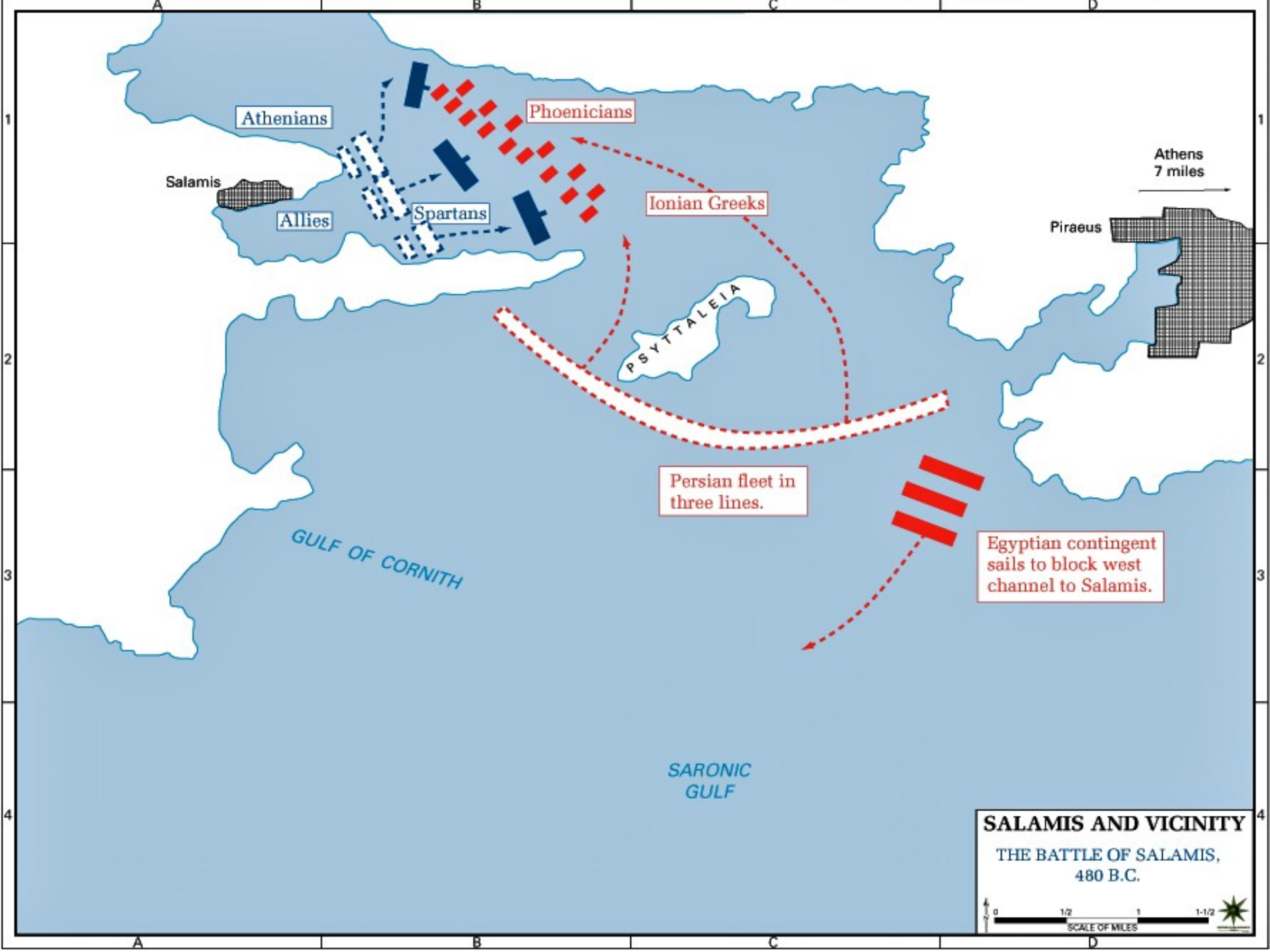
Bitva u Salamíny

Peršané

- Xerxés I. a Artemisia I.
- Síly: okolo 900 lodí
- Ztráty: přes 200 lodí

Helénský spolek

- Eurybiadés a Thémistoklés
- Síly: asi 380 lodí
- Ztráty: 40 lodí

Athenians

Salamis

Allies

Spartans

Phoenicians

Ionian Greeks

PSYTTALEIA

Persian fleet in three lines.

Egyptian contingent sails to block west channel to Salamis.

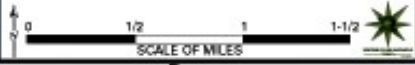
Athens
7 miles

Piraeus

GULF OF CORNITH

SARONIC GULF

SALAMIS AND VICINITY
THE BATTLE OF SALAMIS,
480 B.C.

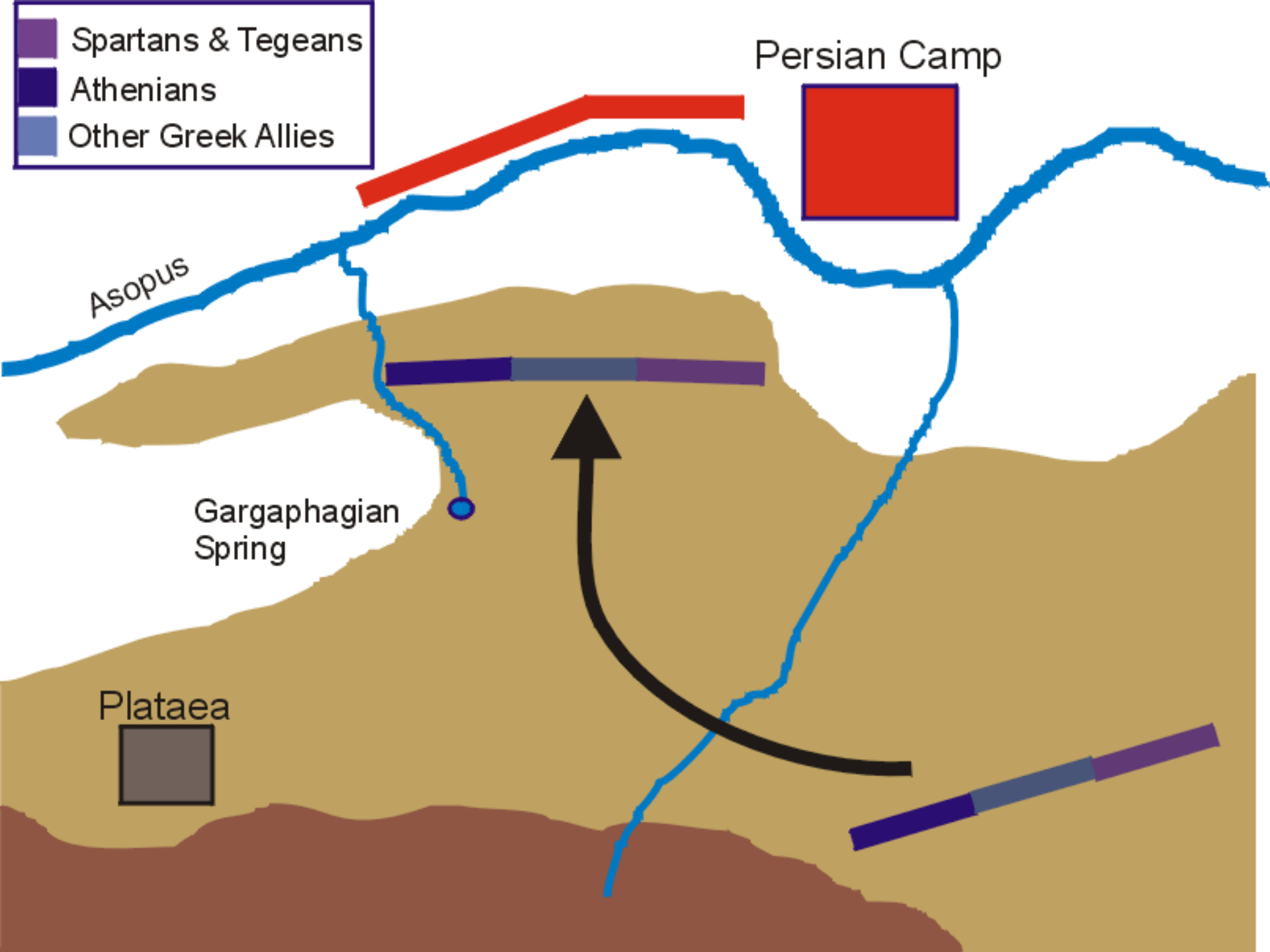
Bitva u Platají

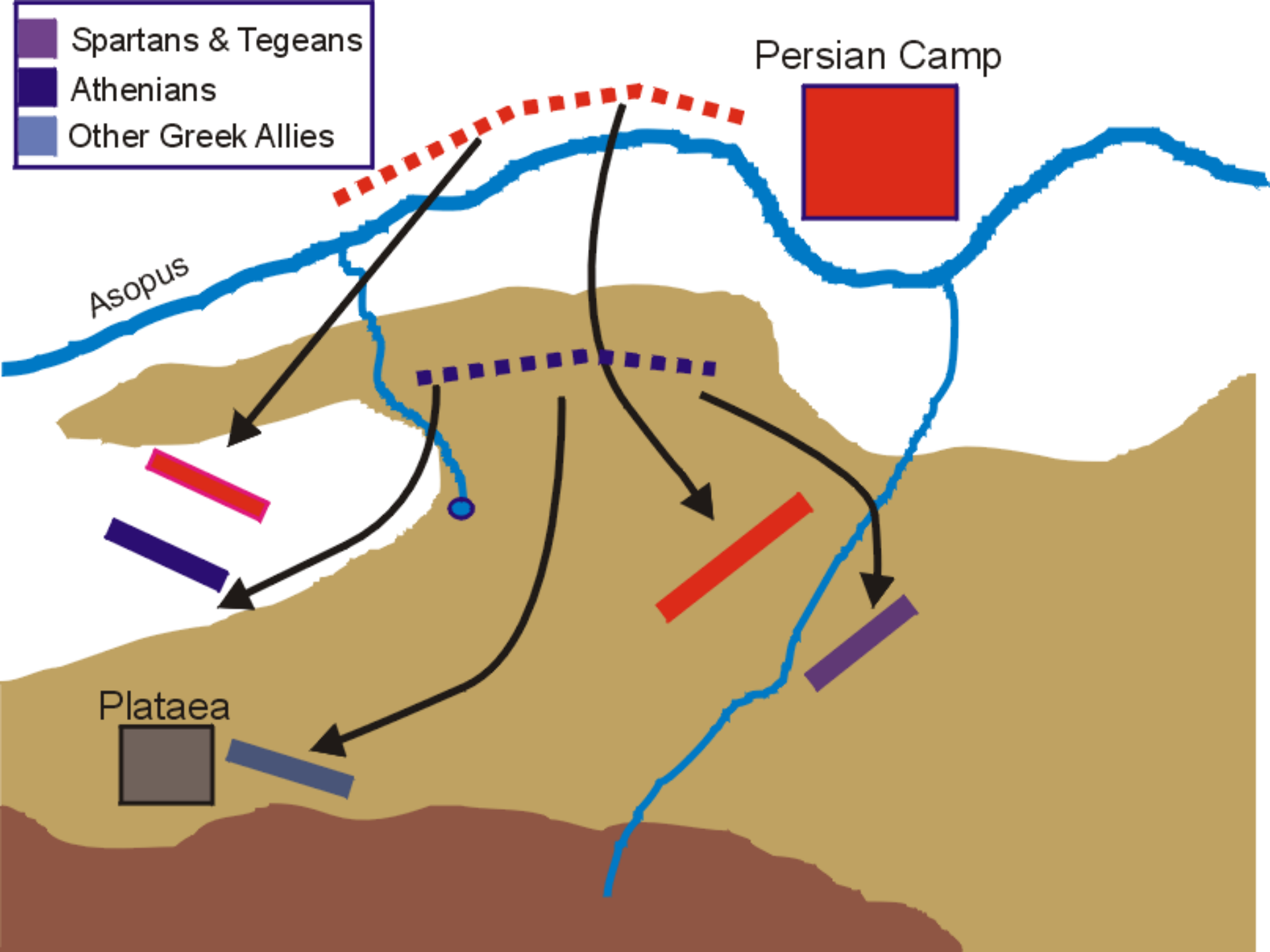
Peršané

- Mardonios
- Síly: cca 120 000
- Ztráty: asi 20 000

Helénský spolek

- Pausanias
- Síly: 30 000 – 80 000
- Ztráty: 10 000

Bitva u Mykalé

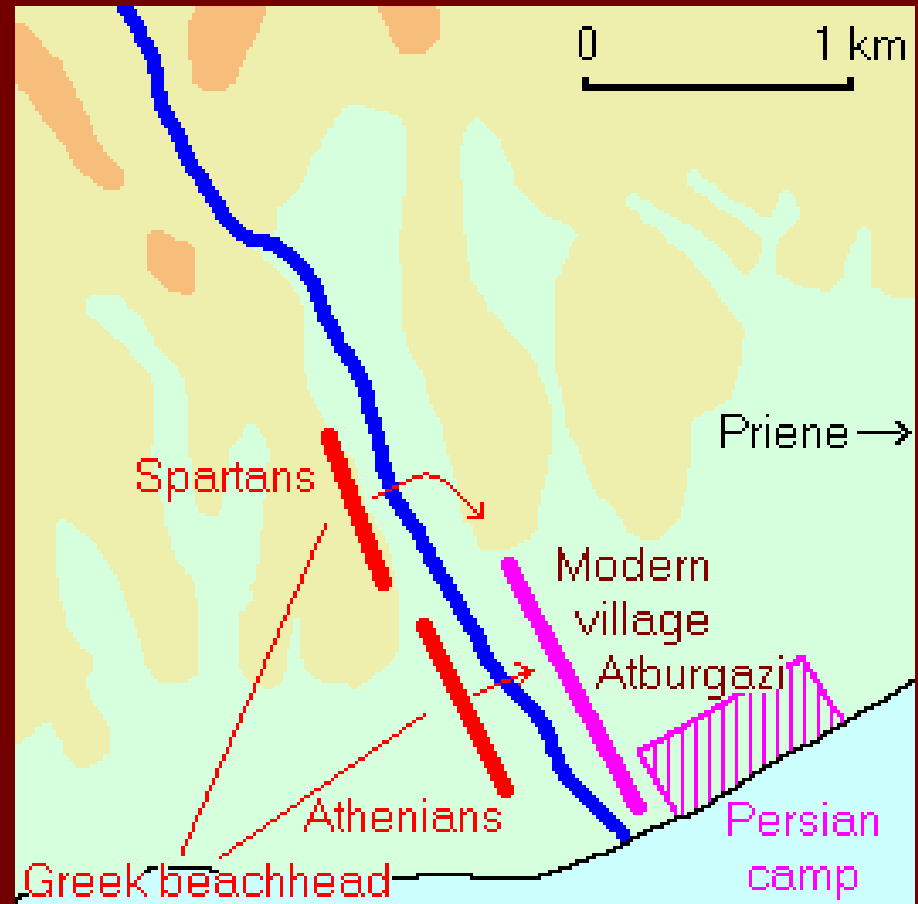
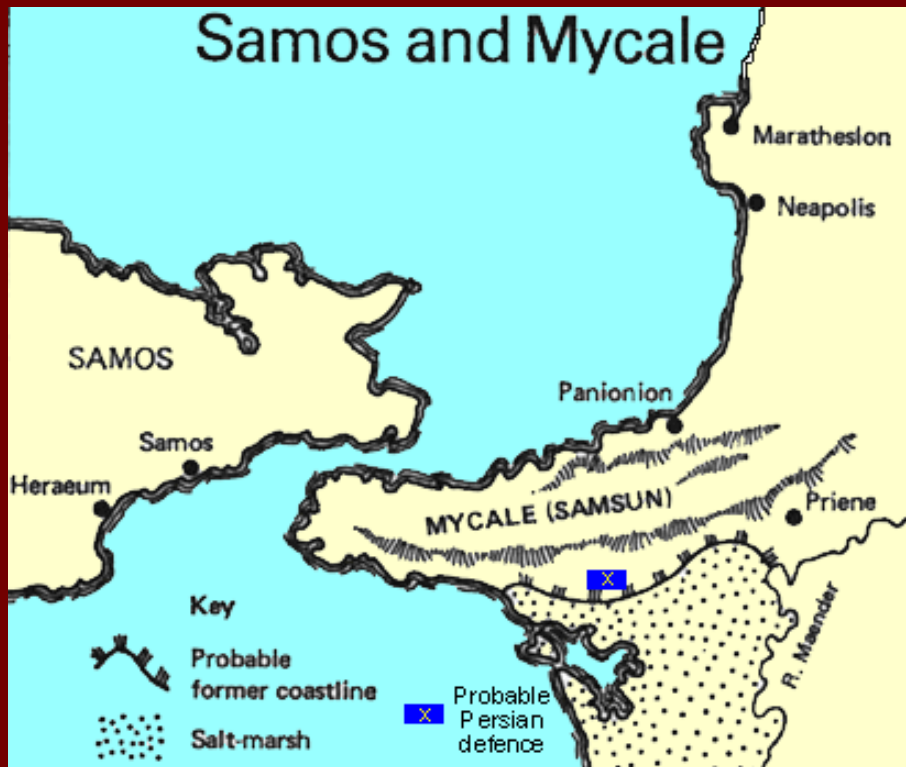
Peršané

- Léotychidas II.
- Síly: 100 – 250 lodí,
40 000 mužů
- Ztráty: vysoké a
neznámé

Helénský spolek

- Artaýntes
- Síly: 300 lodí,
60 000 mužů
- Ztráty: vysoké a
neznámé

Poslední velká porážka Peršanů

Athénský (Délský) námořní spolek

- Založilo jej asi 150 řeckých obcí po odražení perské invaze v roce 478 př. n. l.
- Jeho cílem bylo osvobodit řeky v Malé Asii
- Pokladnice spolku byla uložena na ostrově Délos, ale dominantní postavení zaujímaly Athény
- Sparta se nikdy nestala členem a vedla proti Athénám tzv. První peloponéskou válku (460 – 445 př. n. l.)

Akce proti Peršanům

- Obléhání perských základen na pobřeží Malé Asie a jejich dobývání (Bitva na řece Eurymédont 469/466 př. n. l.)
- V roce 460 př. n. l. poslali Řekové lodě na pomoc Inarově povstání v Egyptě, ale byli roku 454 př. n. l. poraženi u Mendesia
- Roku 450 př. n. l. se Řekové vylodili pod velením Kimóna na Kypru a porazili Peršany na souši i na moři u Salamíny

Kalliův mír

- Dodnes o něm historikové vedou debaty
- Po námořních bojích na Kypru v roce 450 př. n. l. byli Řekové i Peršané vyčerpáni
- Bohatý athénský politik Kallius vyjednal v Susách mír s Peršany v roce 449 př. n. l.
- Řecké obce v Malé Asii získaly autonomii a Řekové opustili Kypr a Egypt

Důsledky Řecko-perských válek

- Sparta a Athény soupeřily o hegemonii nad ostatními řeckými *poleis*
- Do jejich sporů se především finančně vměšovala Persie, která tak získala zpět ztracené území v Malé Asii
- Oslabené řecké městské státy a Perskou říši nakonec dobyli Makedonští králové

Děkuji za pozornost

Prostor pro dotazy